

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра фінансів та економіки

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«__» _____ 2019 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вчена рада Факультету інформаційних
технологій та управління

Протокол № _ від _____ 2019 р.

Вчений секретар

ПРОГРАМА

комплексного екзамену з дисциплін:

**«Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий
менеджмент»**

спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

освітньої програми

072.00.01 Фінанси і кредит

Розглянуто і затверджено
на засіданні кафедри фінансів та
економіки

Протокол № 3 від 27.02.2019 р.

Завідувач кафедри

_____ А.Ю. Рамський

1. Пояснювальна записка

Програма комплексного екзамену з дисциплін: «Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий менеджмент» (далі – Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління на основі ОПП 072.00.01 Фінанси і кредит першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування відповідно до затвердженого навчального плану.

Комплексний екзамен з дисциплін: «Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий менеджмент» проводиться за основними дисциплінами формування фахових компетентностей.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів на завершальному етапі навчання.

Мета комплексного екзамену з дисциплін: «Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий менеджмент» – отримання достовірних і об'єктивних результатів щодо якості засвоєння студентами програмного матеріалу, встановлення їх фактичної підготовки вимогам освітньої (кваліфікаційної) характеристики бакалавра спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

2. Методика проведення і оцінювання результатів комплексного кваліфікаційного іспиту з інформатики та методики навчання інформатики

Комплексний екзамен з дисциплін: «Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий менеджмент» проводиться в комп'ютерному класі на засадах компетентнісного підходу в тестовій формі.

Тестовий комп'ютерний контроль якості знань студентів є інноваційною технологією оцінки, оскільки підвищує продуктивність освітнього процесу, усуває вплив суб'єктивних факторів при оцінюванні знань та умінь студентів, підвищує рівень їх самоорганізації та відповідальність викладачів за якість організації навчального процесу.

Спеціально створена на кафедрі комісія, до складу якої входять провідні викладачі, розробляє тестові завдання, проводить оцінку відповідності завдань змісту та меті тестування.

Екзаменаційна комісія при проведенні тестування:

- здійснює контроль за організацією комп'ютерного тестування;
- фіксує порушення процедури тестування;
- консультує студентів про їх права та обов'язки, а також про порядок проведення тестування;
- контролює явку студентів на екзамен;
- фіксує результати тестування;
- оформляє протокол комплексного екзамену.

Процес тестування максимально стандартизується: усі інструкції до кожної форми тестових завдань наводяться однаково; система підрахунку балів є однаковою для усіх тестових завдань; усі завдання мають однаковий рівень складності.

Для проведення тестування використовується спеціалізоване програмне забезпечення, що встановлюється в комп'ютерному класі. Студент може використовувати в якості чернетки папір зі штампом Університету, який буде видано йому в комп'ютерному класі.

Кожному студенту за допомогою комп'ютерних засобів випадковим чином формується індивідуальний тест із 100 питань. Для відповіді на питання тесту студенту надається до 120 хвилин. Питання кожного з індивідуальних тестів складаються з 3 блоків:

- «Фінанси» - 34 питання;
- «Фінанси підприємств та організацій» - 33 питання;
- «Фінансовий менеджмент» - 33 питання.

Загальна кількість питань в блоках, з яких випадковим чином формується індивідуальний тест, перевищує визначені значення не менше, ніж втричі.

В процесі складання комплексного екзамену студенти можуть користуватися навчальними програмами і, з дозволу комісії, довідковими та іншими необхідними посібниками.

Використання несанкціонованих джерел інформації не допускається. Забороняються розмови та вставання з місць. У разі виявлення членами екзаменаційної комісії факту використання несанкціонованих джерел інформації (шпаргалки, підручники, мобільні телефони, планшети, ноутбуки тощо), екзаменаційною комісією складається акт про використання студентом несанкціонованих джерел інформації, а студент видаляється з екзамену з оцінкою «незадовільно».

Присутність сторонніх осіб в аудиторії, де приймається екзамен, без письмового розпорядження ректора Університету (проректора з навчальної роботи, декана факультету) не допускається. Сторонніми особами на екзамені вважаються всі, не включені до складу екзаменаційної комісії наказом ректора. Без письмового розпорядження на іспиті можуть бути присутніми ректор, проректор з навчальної роботи, декан факультету.

Результати складання комплексного екзамену з дисциплін: «Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий менеджмент» визначаються за наведеними нижче шкалою і критеріями та оголошуються в день проведення іспиту після оформлення протоколу засідання Екзаменаційної комісії.

Шкала і критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Кількість балів (max – 100)	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії
90 – 100	«Відмінно»	A	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
82 – 89	«Дуже добре»	B	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	«Добре»	C	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	«Задовільно»	D	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68		E	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	«Незадовільно»	FX	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

3. Перелік тем до комплексного екзамену з дисциплін: «Фінанси, Фінанси підприємств та організацій, Фінансовий менеджмент»

Фінанси

Необхідність та сутність фінансів. Функції та роль фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими елементами економічної системи.

Склад та структура фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів.

Поняття “фінансова система”. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Структура фінансової системи. Призначення і специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи. Правові та організаційні основи фінансової системи.

Сутність, складові і типи фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики. Форми і методи реалізації фінансової політики. Організаційне забезпечення фінансової політики. Правове забезпечення фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Призначення і роль фінансового механізму. Склад і структура фінансового механізму. Фінансові показники як складова фінансового механізму.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Зведений фінансовий баланс держави. Функції вищих законодавчих і виконавчих органів державної влади та управління щодо загального управління фінансами.

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Бюджет домогосподарства, його структура. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.

Соціальний захист населення. Система показників малозабезпеченості.

Суть і функції податків. Роль податків у фіскальній політиці держави. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Загальнодержавні податки, їх характеристика. Місцеві податки і збори. Інші платежі до бюджету. Податкова система: поняття, основи побудови. Принципи й методи оподаткування.

Податкова політика. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики. Державна фіскальна служба України, склад служби та основні функції.

Економічна природа і суть бюджету. Бюджет як економічна категорія. Бюджетна політика України, її особливості та значення. Бюджетне законодавство України. Бюджетний устрій і бюджетна система. Структура бюджетної системи України. Бюджетний процес та його стадії. Учасники бюджетного процесу. Повноваження учасників бюджетного процесу.

Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура. Видатки державного бюджету. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Бюджетний дефіцит: визначення, причини виникнення, наслідки. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Суть місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів. Місцеві бюджети, їх доходи. Видаткова частина місцевих бюджетів. Система місцевих фінансових інститутів.

Склад державних цільових фондів, їх економічна природа і призначення. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів. Пенсійний фонд України. Фонд соціального страхування на випадок безробіття. Фонд соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Інші централізовані і децентралізовані фонди цільового призначення.

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Форми внутрішнього та зовнішнього державного кредиту.

Державний борг, його структура. Управління державним боргом. Економічні та соціальні наслідки державного боргу.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Особисте страхування його суть і значення в забезпеченні соціального

захисту громадян. Види особистого обов'язкового і добровільного страхування. Страхування кредитних і фінансових ризиків, його необхідність, значення та види. Страхування відповідальності.

Доходи і витрати страховика. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання. Страховий ринок. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.

Суть фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів. Класифікація фінансових ринків.

Характеристика ринку цінних паперів. Основні характеристики цінних паперів, які можуть випускатись і обертатись в Україні. Правове регулювання фінансового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів. Фондова біржа: правове положення, організація і порядок роботи. Українська фондова біржа. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Економічна природа і призначення міжнародних фінансів. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин, його склад. Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів.

Фінансовий контроль. Організація, види і методи фінансового контролю. Фінансовий аудит як незалежний фінансовий контроль. Становлення і розвиток аудиторського контролю. Суб'єкти фінансового контролю в Україні.

Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки. Механізм забезпечення фінансової безпеки.

Фінанси підприємств та організацій

Сутність та функції фінансів підприємств. Принципи організації фінансів підприємств. Фінансові відносини на підприємстві з його внутрішніми та зовнішніми суб'єктами. Фінансовий механізм підприємства та характеристика основних його елементів. Механізм державного та ринкового регулювання фінансів підприємства.

Сутність фінансової діяльності підприємства. Грошові потоки від фінансової діяльності на підприємстві. Місце фінансової діяльності в організаційно-економічному механізмі функціонування підприємств. Принципи організації фінансової діяльності підприємства. Основні завдання фінансової діяльності підприємства. Особливості організації фінансової діяльності підприємства. Основні форми та системи організаційного забезпечення фінансової діяльності підприємства.

Сутність та функції грошового обороту підприємства. Поняття грошових розрахунків, їх призначення та класифікація. Принципи організації грошових розрахунків підприємства. Організаційно-економічний механізм безготівкових розрахунків підприємства. Розрахункові документи, що використовуються в системі безготівкових розрахунків. Система готівкових розрахунків підприємства.

Поняття та структура капіталу підприємства. Принципи формування капіталу підприємства. Класифікація капіталу підприємства. Структура власного капіталу підприємства. Склад позикового капіталу підприємства. Фактори, що обумовлюють формування структури капіталу. Поняття фінансового лівериджу. Поняття вартості капіталу та методи її оцінки.

Сутність та класифікація активів підприємства (за формою функціонування, за характером участі у господарському процесі, за характером фінансових джерел формування активів, за ступенем ліквідності, за характером участі у різних видах діяльності підприємства). Економічні основи функціонування оборотних та необоротних активів підприємства. Амортизація та знос основних засобів. Сутність та склад довгострокових фінансових інвестицій підприємства. Показники оцінки стану та ефективності використання необоротних активів.

Класифікація грошових витрат підприємств. Витрати на виробництво і реалізацію продукції, їх класифікація в залежності від способів віднесення на собівартість, від зв'язку з

обсягом виробництва і від ступеня однорідності витрат. Витрати на відтворення виробничих фондів і джерела їх покриття. Склад витрат на соціально-культурні заходи і джерела їх покриття. Витрати по іншій операційній діяльності, їх призначення і джерела фінансування. Склад і структура витрат на виробництво і реалізацію продукції: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних фондів, інші витрати. Кошторис витрат на виробництво і реалізацію продукції. Планування витрат на реалізовану продукцію. Джерела і фактори зниження витрат підприємства. Фінансовий контроль за витратами на виробництво і реалізацію продукції.

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Класифікація грошових надходжень по джерелах їх формування і видам діяльності підприємств. Доходи від операційної діяльності. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг як основне джерело доходів підприємств. Фактори, що впливають на розмір виручки від реалізації. Методи визначення виручки від реалізації у часі. Методи планування виручки від реалізації продукції: метод прямого розрахунку, економічний та змішаний методи. Система цін на продукцію товаровиробника та порядок їх формування. Особливості визначення доходів від операційної оренди основних засобів, доходів від операційних курсових різниць, доходів від дооцінки основних засобів і інших операційних доходів. Склад доходів від інвестиційної і фінансової діяльності, їх характеристика.

Економічний зміст і роль прибутку в діяльності підприємств. Функції прибутку як форми прояву його сутності. Види прибутку підприємства, алгоритм їх формування. Порядок визначення прибутку підприємств від різних видів діяльності. Прибуток від основної операційної діяльності підприємства (валовий прибуток). Фактори, що впливають на його формування: обсяг і структура реалізованої продукції, ціни, собівартість продукції. Методи планування прибутку від основної операційної діяльності. Особливості використання методу прямого розрахунку, аналітичного методу, змішаного методу. Зміст і принципи розподілу прибутку. Чистий прибуток підприємства, його використання. Рентабельність підприємства, її сутність. Показники рентабельності і порядок їх визначення.

Система оподаткування підприємств, її принципові засади та основні види податків і зборів. Загальнодержавні і місцеві податки і збори. Прямі і непрямі податки. Мито та акцизний податок – особливості нарахування та стягнення. Платежі за використання природних ресурсів. Регульовальна функція податків. Санкції за порушення підприємствами податкового законодавства. Податок на додану вартість. Порядок нарахування. Ставки оподаткування. Платники податку. Операції, що оподатковуються і не оподатковуються ПДВ. Податкові зобов'язання платника податку на додану вартість, податковий кредит. Оподаткування прибутку. Особливості визначення прибутку як об'єкта оподаткування. Особливості оподаткування дивідендів. Спрощені системи оподаткування.

Сутність кредитування підприємств та класифікація кредитів. Комерційний кредит. Банківський кредит. Кредит під боргові цінні папери. Принципи і види банківського кредитування. Принципи банківського кредитування та форми їх реалізації. Строковий кредит і кредитні лінії. Обґрунтування ефективних виборів договірних умов банківського кредитування. Банківські послуги кредитно-гарантійного характеру. Лізинговий кредит та особливості обліку і оподаткування лізингових операцій. Корпоративні облігації та облігаційне кредитування. Принципи і умови облігаційного кредитування. Емісія корпоративних облігацій та оптимізація умов їх розміщення. Оцінка ефективності залучення довгострокових кредитних ресурсів. Методи оцінки кредитоспроможності підприємства.

Необоротні активи, їх склад та порядок балансової оцінки основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інвестицій. Порядок і методи нарахування амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів. Прямолінійний метод амортизації. Метод зменшення залишкової вартості. Метод прискореного зменшення залишкової вартості. Кумулятивний метод амортизації. Виробничий метод амортизації. Оренда і лізинг як форми залучення основних засобів. Операційна і фінансова оренда. Порівняльний аналіз операційної і фінансової оренди (лізингу) основних засобів. Інвестування у розширене відтворення необоротних активів. Фінансові джерела інвестицій в

необоротні активи. Оцінка ефективності довгострокових інвестицій в основні засоби та довгострокові цінні папери (акції, облигації).

Оборотні активи та порядок їх оцінки. Класифікація, джерела фінансування, принципи вартісної оцінки. Оцінка ефективності використання оборотних активів. Принципи оцінки ліквідності активів. Грошова оцінка запасів та їх вибуття. Фінансові аспекти управління запасами. Економічне значення та порядок нормування оборотних засобів в запасах. Вартісні оцінки вибуття запасів. Шляхи оптимізації товарно-матеріальних запасів. Дебіторська заборгованість та її класифікація. Способи урегулювання простроченої дебіторської заборгованості. Порядок формування резерву сумнівних боргів. Основні напрями аналізу і оптимізації планування дебіторської заборгованості. Факторинг в системі управління дебіторською заборгованістю.

Інформаційне забезпечення зовнішнього і внутрішнього фінансового аналізу. Аналіз фінансової результативності і ділової активності. Аналіз прибутковості капіталу і активів. Аналіз оборотності активів та прибутковості оборотів. Поняття Cash-flow. Аналіз та маржинальний аналіз фінансових результатів діяльності. Аналіз фінансового стану. Аналіз платоспроможності. Аналіз структури капіталу та фінансової незалежності підприємства. Аналіз ліквідності балансу.

Завдання і форми фінансового планування на підприємстві. Стратегічне фінансове планування. Поточне фінансове планування. Оперативне фінансове планування. Фінансові аспекти у плануванні виробничого і комерційного розвитку. Фінансові показники в бізнес-планах підприємств. Метод точки беззбитковості. Методи оцінки ризику в бізнес-планах.

Фінансова криза, неплатоспроможність і банкрутство. Фактори фінансової кризи на підприємстві. Методи оцінки ймовірності банкрутства. Неплатоспроможність і порушення справи про банкрутство. Критерії оцінки стадій неплатоспроможності. Основні етапи процедури банкрутства. Порядок задоволення претензій кредиторів у ліквідаційній процедурі підприємства-банкрута. Мета та порядок проведення санації підприємств. Класична модель фінансової санації. План фінансової санації. Заходи фінансової санації.

Фінансовий менеджмент

Сутність поняття «фінансовий менеджмент», його характеристики та складові, історія розвитку та еволюція підходів до управління фінансами. Мета та завдання фінансового менеджменту на підприємстві, основні функції фінансового менеджменту як управлінської системи та спеціальної галузі управління підприємством.

Економічна політика та цілі. Конфлікти в цілях та інструментах політики. Фіскальна політика. Фіскальна політика та управління попитом. Фіскальна політика та бізнес. Грошова та процентна політика. Роль та цілі грошово-кредитної політики. Цілі грошово-кредитної політики. Грошова пропозиція як мета монетарної політики. Відсоткові ставки як ціль для монетарної політики. Політика та процентна ставка. Курси валют. Фактори, що впливають на обмінний курс валюти. Наслідки курсової політики. Фіксовані валютні курси. Плаваючі обмінні курси. Європейський економічний та валютний союз. Курси валют та бізнес. Конкурентна політика. Регулювання та ринкова недостатність. Типи регулювання. Політика конкуренції в Україні. Монополії та злиття. Обмежувальна практика. Європейська політика конкуренції. Дерегуляція. Приватизація. Державна допомога для бізнесу. Офіційні схеми допомоги. Ініціатива підприємництва. Регулювання корпоративного управління. Вплив вимог корпоративного управління на бізнес.

Фінансові посередники. Фінансове посередництво. Переваги фінансового посередництва. Грошові ринки та ринки капіталу. Грошові ринки. Ринки капіталу. Інституційні інвестори. Учасники ринку капіталу. Міжнародні ринки грошових коштів та капіталу. Євровалютні ринки. Міжнародні ринки капіталу. Відсоткові ставки та норми прибутку. Характеристики процентних ставок. Компроміс ризику-доходності. Зворотний розрив пропозиції. Процентні ставки та необхідні відсоткові ставки акціонерів.

Сутність оборотного капіталу. Особливості оборотного капіталу для різних підприємств. Завдання оборотного капіталу. Роль управління оборотним капіталом. Грошовий операційний

цикл. Коефіцієнти ліквідності. Поточна ліквідність. Швидка ліквідність. Термін сплати дебіторської заборгованості. Період обігу товарно-матеріальних цінностей. Період оплати кредиторської заборгованості. Відношення продажів / чистого оборотного капіталу. Потреба в коштах для інвестування в поточні активи. Обсяги оборотних коштів різних видів бізнесу. Надмірна капіталізація та оборотний капітал. Овертрейдинг.

Управління запасами. Основна формула EOQ. Невизначеність у попиті та строки виконання: система рівня повторного замовлення. Максимальний і буферний рівень інвентаризації безпеки. Ефект знижок. Закупівлі в режимі реального часу (JIT). Управління дебіторською заборгованістю. Загальний кредит. Вплив на прибуток від продовження кредиту. Кредитна політика контролю. Оцінка кредитоспроможності. Керування дебіторською заборгованістю: контроль загальної суми кредиту, збільшення суми кредиту. Стягнення сум кредиту. Оцінка вартості (витрат) знижки за дострокову (своєчасну) виплату. Процентні витрати на надання знижки за дострокове погашення. Ризик безнадійних боргів. Факторинг: аспекти факторингу, переваги факторингу. Дисконтування рахунків-фактур. Управління іноземною дебіторською заборгованістю: зниження інвестицій в іноземну дебіторську заборгованість, зниження ризику поганого боргу, експортний факторинг, документарні кредити, контртрейдинг, експортне кредитне страхування, дебіторська заборгованість за кордоном; загальна політика. Управління кредиторською заборгованістю. Управління торговельною кредиторською заборгованістю: торговельний кредит, вартість втрачених ранніх знижок платежу. Керування іноземною кредитною заборгованістю.

Управління готівкою. Чому організації проводять готівку? Проблеми грошового потоку. Прогноз руху грошових потоків. Принцип корисності прогнозів грошових потоків. Що слід включити в прогноз грошових потоків. Прогноз грошових потоків та початкова звітність про фінансовий стан. Методи зменшення дефіциту готівки. Відхилення від очікуваних грошових потоків. Управління грошовими коштами. Централізація фінансового відділу. Моделі управління грошовими коштами. Модель Баумоля. Модель Міллера-Орра. Інвестиції в надлишок грошових коштів. Короткострокові інвестиції. Короткострокові депозити. Короткострокові боргові інструменти. Депозитні сертифікати. Казначейські векселі. Стратегії фінансування оборотного капіталу. Потреба в оборотному капіталі. Рівень оборотного капіталу: консервативний підхід, агресивний підхід, помірний підхід. Постійні та змінні поточні активи. Фінансування оборотного капіталу. Інші фактори.

Інвестування. Довгострокові інвестиції та інвестиції в оборотні кошти. Інвестиції в комерційний сектор. Інвестиції в неприбуткові організації. Процес складання бюджету. Створення капітальних бюджетів. Процес прийняття інвестиційних рішень. Виникнення пропозицій. Перевірка проектів. Аналіз та прийняття рішень: фінансовий аналіз, якісні проблеми, прийняття / не прийняття рішення. Моніторинг прогресу проекту. Релевантні грошові потоки. Релевантні грошові потоки в інвестиційних оцінках: вартість можливостей, оподаткування, залишкова вартість, оборотний капітал. Інші релевантні витрати. Суттєві переваги інвестицій. Види вигод. Період окупності. Недоліки методу окупності. Переваги методу окупності. Рентабельність використаного капіталу. ROCE та порівняння взаємовиключних проектів. Недоліки методу ROCE оцінки капітальних інвестицій

Дисконтований рух грошових коштів. Компаудування. Дисконтування. Вартість капіталу.

Метод чистої приведеної вартості. Терміни руху грошових коштів: припущення, що використовуються в DCF. Дисконтні таблиці для PV у розмірі \$1. Аннуїтетні таблиці. Річні потоки грошових коштів на безстроковій основі. NPV та максимізація багатства акціонерів. Внутрішня ставка доходу. Порівняння NPV та IRR. Переваги та недоліки методу IRR. Неконвенційні грошові потоки. Взаємовиключні проекти. Припущення щодо реінвестування. Оцінка методів DCF оцінки проектів. Переваги методів DCF. Проблеми методів DCF. Використання методів оцінки на практиці.

Врахування інфляції. Використання реальної або номінальної ставки. Переваги і недоліки використання реальних цінностей та реальної норми прибутку: витрати та вигоди, які впливають на різні ставки. Інфляція. Очікування інфляції та наслідків інфляції. Цінності грошей

у середині та кінці року. Врахування оподаткування. Податкова амортизація. Оподаткування. Податки та DCF. Планування NPV. Обіговий капітал. Ризик та невизначеність. Аналіз чутливості. Еквівалентний підхід до визначеності. Аналіз ймовірності. Інші методи адаптації ризиків. Імітаційна модель. Скоригована окупність. Ставки знижок, скориговані на ризик.

Рішення: купувати або взяти в лізинг. Характер лізингу. Операційний лізинг. Фінансовий лізинг. Продаж і лізинговий платіж. Переваги лізингу. Рішення: купувати або взяти в лізинг. Позиція лізингодавця. Рішення щодо заміни активів. Еквівалентний річний метод витрат. Еквівалентна річна вигода. Розподіл капіталу. Нормалізація м'якого та жорсткого капіталу. Обмеження капіталу. Однорічні норми капіталу. Відкладення проектів. Однорічне нормування з недіючими проектами.

Короткострокові джерела фінансування. Овердрафт. Овердрафт та операційний цикл. Короткострокові кредити. Комерційний кредит. Лізинг. Боргове фінансування. Причини звернення за кредитними коштами. Джерела боргового фінансування. Фактори, що впливають на вибір боргового фінансування. Облігації. Дисконтні облігації. Облігації з нульовим купоном. Конвертовані облігації. Погашення облігацій. Податкові пільги на відсотки по кредиту. Венчурний капітал. Венчурні фонди. Пошук венчурного капіталу. Часткове фінансування. Звичайні акції. Витрати на випуск акцій на фондовому ринку.

Внутрішні джерела фінансування. Нерозподілений прибуток. Переваги та недоліки використання нерозподіленого прибутку. Дивідендна політика. Дивідендні платежі. Фактори впливу на дивідендну політику. Теорії дивідендної політики. Викуп акцій. Переваги схеми зворотного викупу акцій. Недоліки схеми зворотного викупу акцій.

Вартість капіталу. Аспекти вартості капіталу. Вартість капіталу як альтернатива фінансових витрат. Вартість капіталу і ризик. Відносні витрати джерел фінансування. Моделі зростання дивідендів. Вартість звичайних акцій. Модель оцінки дивідендів. Модель зростання дивідендів. Недоліки моделі зростання дивідендів. Модель ціноутворення капітальних активів (САРМ). Систематичний і несистематичний ризик. Систематичний і несистематичний ризик: наслідки для інвестицій. Систематичний ризик і САРМ. Ринковий ризик і прибутковість. Ризик і прибутковість від індивідуальної безпеки. Премія за ризик акціонерного капіталу. САРМ формула. Проблеми з застосуванням САРМ на практиці. Дивіденди і САРМ. Вартість боргу. Вартість позикового капіталу. Неоплачений позиковий капітал. Погашення позикового капіталу. Позиковий капітал та оподаткування. Вартість боргу з плаваючою ставкою. Вартість банківського боргу. Вартість конвертованого боргу. Вартість привілейованих акцій. Середньозважена вартість капіталу. Обчислення ставки дисконтування. Загальна формула для WACC. Зважування. Гранична вартість капіталу.

Теорії структури капіталу. Традиційна точка зору. Чистий операційний дохід. Недосконалість ринку. Витрати на банкрутство. Агентські витрати. Податкові витрати. теорія ієрархії. Обмеження теорії ієрархії. Вплив вартості капіталу на інвестиції. Вартість компанії та вартість капіталу компанії. Використання WACC в оцінці інвестицій. Аргументи проти використання WACC. Використання САРМ в оцінці інвестицій. Обмеження використання САРМ при прийнятті інвестиційних рішень. Леверидж. Фінансовий ризик. Фінансовий важіль. Коефіцієнт покриття відсотків. Коефіцієнт платоспроможності. Фінансовий стан компанії. Оптимальна структура капіталу. Вплив на акціонерну власність. Чистий прибуток на акцію. Норма прибутку на акцію. Покриття дивідендів. Дивідендний дохід. Фінансування середнього та малого бізнесу. Проблеми фінансування МСБ в Україні. Джерела фінансування для малих і середніх підприємств. Структура капіталу. Державна підтримка МСБ.

Характер і мета оцінки бізнесу. Інформаційні вимоги оцінки. Ринкова капіталізація. Основи оцінки активів. Метод чистих активів оцінки акцій. Вибір бази оцінки. Використання чистих активів. Дохід на основі оцінки. Р / Е співвідношення. Проблеми з використанням Р / Е коефіцієнтів. Рекомендації щодо Р/Е співвідношення на основі оцінки. Метод дохідності оцінки акції. Моделі оцінки, засновані на русі грошових коштів. Модель оцінки дивідендів. Модель зростання дивідендів. Припущення моделі дивідендів. Оцінка дисконтованого грошового потоку. Вибір відповідної вартості капіталу. Вартість боргу. Боргові розрахунки. Безнадійні борги. Погашення боргу. Конвертований борг. Привілейовані акції.

Поняття ефективності ринку. Визначення ефективності. Особливості ефективних ринків. Вплив ефективності на ціну акції. Ступені ефективності ринку. Наслідки теорії ефективного ринку для фінансового менеджера.

Оцінка акцій. Фундаментальна теорія вартості акцій. Конкурентоспроможність і ліквідність акцій. Недосконалість ринку та аномальні ціноутворення. Ринкова капіталізація. Поведінкові фінанси.

Курси валют. Причини коливань обмінного курсу. Попит та пропозиція на валюту. Валютний ризик. Економічний валютний ризик. Використання паритету процентної ставки для прогнозування майбутніх курсів. Ефект Фішера. Ризик та управління ризиками. Валюта рахунку. Відповідність надходжень і виплат валютних платежів. Форвардні контракти Валютні ф'ючерси. Переваги ф'ючерсів для хеджування ризиків. Недоліки ф'ючерсів. Переваги валютних СВОПів. Процентні ставки. Плаваючі процентні ставки та борг. Причини коливань процентних ставок. Часова структура процентних ставок.

Процентні ставки. Ризик процентних ставок. Причини коливань процентних ставок. Структура процентних ставок. Загальний рівень процентних ставок. Управління процентним ризиком. Деривативи процентних ставок. Ф'ючерсні контракти. Процентні опціони.

Рекомендована література

1. Александрова М.М., Маслова С.О. Гроші. Фінанси. Кредит.: Навчально – методичний посібник. – 2-ге вид., перер. і доп. – К.: ЦНЛ, 2002
2. Буряк П.Ю., Жихор О.Б. Фінанси: курс для фінансистів: Підручник.- К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 528с.
3. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.
4. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури, 2011. – 576 с.
5. Фінанси: Підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 687 с.
6. Бердар М.М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. – К. Центр учбової літератури. 2010. – 352 с.
7. Данілов О.А., Паєнтко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях та відповідях, Київ, 2011 р.
8. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник, Київ; ЦУЛ, 2009 р.
9. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств [текст] : підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К. «Центр учбової літератури», 2013. – 503 с.
10. Поддєрьогін А. М. та ін.. Фінанси підприємств: Підручник. – К. : КНЕУ, 2008 р.
11. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2011. – 341 с.
12. Нестерова, С.В. Фінансовий менеджмент: практикум: навчальний посібник / С. В. Нестерова ; МДУ. - Київ : Кондор, 2018. - 267 с.
13. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2013. — 375 с.
14. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / Національний банк України, Українська академія банківської справи Національного банку України; заг. ред.: І.О. Школьник, В.М. Кремень. - Київ: Центр учбової літератури, 2018.
15. Этрилл П. Финансовый менеджмент и управленческий учет для руководителей и бизнесменов / П. Этрилл. – М.: Альпина Паблишер, 2016. – 648 с.
16. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О.М. Віленчук [та ін.]. – Житомир: ЖНАЕУ, 2014. – 478 с.
17. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 344 с.

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Національного банку України – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
2. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Урядового порталу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Віртуального університету Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://edu.minfin.gov.ua/Pages/Default.aspx>.
6. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ndfi.minfin.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
8. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

Періодичні фахові видання:

1. Актуальні проблеми економіки
2. Баланс-Бюджет
3. Збірник "Наукові праці НДФІ"
4. Економіка України
5. Економіка, фінанси, право
6. Економіст
7. Казна України
8. Регіональна економіка
9. Світ фінансів
10. Сталий розвиток економік
11. Фінанси України